

ПРИРОДА - ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК РОЗВИТКУ ДИТИНИ

ОДНА З ПРОБЛЕМ, ЯКУ ПОВИННА ВИРІШИТИ СІМ'Я,— ЦЕ СТВОРЕННЯ В РОДИНІ СПРИЯТЛИВОГО МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ, ОРГАНІЗАЦІЯ ВІЛЬНОГО ЧАСУ З МЕТОЮ ВСЕБІЧНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ. ПРАВИЛЬНО ОРГАНІЗОВАНЕ ДОЗВІЛЛЯ ДІТЕЙ ТА БАТЬКІВ — УМОВА ДЛЯ ТАКОГО СПІЛКУВАННЯ В СІМ'І, ЩО ЗБАГАЧУЄ ДУХОВНИЙ СВІТ, ВИХОВУЄ ЕСТЕТИЧНІ ПОЧУТТЯ, СТИМУЛЮЄ РОЗВИТОК ЗДІБНОСТЕЙ, ІНТЕЛЕКТУ, УЯВЛЕННЯ, АКТИВІЗУЄ ПІЗНАВАЛЬНУ ТА ТРУДОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ ДИТИНИ.

ОДНІЄЮ З ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ ВІЛЬНОГО ЧАСУ Є ВІДПОЧИНОК НА ПРИРОДІ, ЩО СПОНУКАЄ ДИТИНУ ДО АКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ Й ДАЄ ЇЙ ЗМОГУ ВСЕБІЧНО СПОСТЕРІГАТИ Й ОСМИСЛЮВАТИ РІЗНІ ЯВИЩА ПРИРОДИ. НА ПРИРОДІ, У ВІЛЬНІЙ, РОЗКУТІЙ ОБСТАНОВЦІ СПІЛКУВАННЯ ДИТИНИ ЗІ СВОЇМИ ДРУЗЬЯМИ, ДОРОСЛИМИ, СТАВЛЕННІ ДО РОСЛИННОГО І ТВАРИННОГО СВІТУ, ВИ, БАТЬКИ, КРАЩЕ ЇЇ ПІЗНАСТЕ.

З УМІННЯ ВІДЧУВАТИ КРАСУ СКРОМНОГО ПЕЙЗАЖУ, БЕЗКРАЙНІСТЬ СТЕПОВОГО ПРОСТОРУ ЧИ ЗАСНІЖЕНИХ ГІРСЬКИХ ВЕРШИН ПОЧИНАЄТЬСЯ ПОЧУТТЯ ПРЕКРАСНОГО. ПРИРОДА МАЄ ВЕЛИКІ ПІЗНАВАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ: БЕЗМІРНОГО РОЗШИРЕННЯ КРУГОЗОРУ ДИТИНИ, ФОРМУВАННЯ ВМІННЯ ПОРІВНЮВАТИ І СПІВСТАВЛЯТИ, ВИЯВЛЯТИ ЗАКОНОМІРНОСТІ, РОБИТИ ВИСНОВКИ. ПРИРОДА СПРИЯЄ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ. ЧИМ БІЛЬШЕ БАЧИЛА І РОЗУМІЛА ДИТИНА, ТИМ ЯСКРАВІШЕ Й ОБРАЗНІШЕ ЇЇ МОВЛЕННЯ, ТИМ ОХОЧЕ ВОНА СПІЛКУЄТЬСЯ ЗІ СВОЇМИ ДРУЗЬЯМИ, КРАЩЕ ВХОДИТЬ У КОНТАКТИ З ДОРОСЛИМИ.

СИСТЕМАТИЧНІ ЦІЛЕСПРЯМОВАНІ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА ЯВИЩАМИ ЖИВОЇ І НЕЖИВОЇ ПРИРОДИ ДОПОМАГАЮТЬ ПЛАНОМІРНО ФОРМУВАТИ У СВІДОМОСТІ ДИТИНИ ОСНОВИ СВІТОГЛЯДУ. ПРОГУЛЯНКИ НА ПРИРОДУ, СІМЕЙНІ ТУРИСТСЬКІ ПОХОДИ МОЖУТЬ СТАТИ ДЛЯ ДІТЕЙ ШКОЛОЮ ЛЮБОВІ Й БЕРЕЖЛИВОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРИРОДИ. ДИТИНІ СЛІД ДОВЕСТИ, ЩО ЙДУЧИ ПО ЛІСУ БЕЗШУМНО, МОЖНА ПОБАЧИТИ І ПОЧУТИ БАГАТО ЦІКАВОГО. ВОДНОЧАС НЕРОЗУМНО ЇЇ ПОСТІЙНО СТРИМУВАТИ І ЗАСПОКОЮВАТИ. ДІТИ ВОЛОДІЮТЬ ВЕЛИКИМ ЗАПАСОМ ЕНЕРГІЇ І ПОВИННІ БУТИ ФІЗИЧНО АКТИВНИМИ, ЇМ НЕОБХІДНО БІГАТИ, СТРИБАТИ, ГРАТИ У ФУТБОЛ ТОЩО. НЕХАЙ РУХАЮТЬСЯ СТІЛЬКИ, СКІЛЬКИ МОЖУТЬ.

ДИТИНУ ТРЕБА НАВЧИТИ ГРАМОТНО НАПІНАТИ ПАЛАТКУ В ЛІСІ, ПРАВИЛЬНО РОЗПАЛЮВАТИ І ГАСИТИ ВОГНИЩЕ, НЕ ЗАВДАЮЧИ ШКОДИ ПРИРОДІ. І НЕ ЗАБУВАЙТЕ, ЩО ВСІ ДІТИ — ВЕЛИКІ КОПІЮВАЛЬНИКИ. КОПІЮВАННЯ Є ВАЖЛИВИМ МОМЕНТОМ У ВИХОВАННІ. ВОНО ДОПОМАГАЄ В РОЗВИТКУ ПРАЦЕЛЮБНОСТІ ТА САМОСТІЙНОСТІ. НАСЛІДУЮЧИ ДОРОСЛИХ, ДІТИ ВВАЖАЮТЬ СЕБЕ ПОВНОПРАВНИМИ ЧЛЕНАМИ СІМ'І І СТАЮТЬ ВІДПОВІДАЛЬНІШИМИ. ДОЗВОЛЯЙТЕ ДИТИНІ ДОПОМАГАТИ ЛОВИТИ РИБУ, ЗБИРАТИ І ЧИСТИТИ ГРИБИ, ВАРИТИ ЮШКУ НА ВОГНІ... ЦЕ ДОПОМОЖЕ ЇЇ ПРАВИЛЬНО ОЦІНЮВАТИ ОТОЧУЮЧИЙ СВІТ, ВИХОВАЄ ЛЮБОВ ДО ПРАЦІ,

ДОПОМОЖЕ ВАМ, БАТЬКИ, ВСТАНОВИТИ ДОБРІ СТОСУНКИ ІЗ СИНОМ ЧИ ДОНЬКОЮ.

ПАМ'ЯТАЙТЕ ЩЕ Й ПРО ТЕ, ЩО НА ПРИРОДІ КРАЩЕ ГРАЄТЬСЯ, А ГРА — ЦЕ ОДИН ІЗ ОСНОВНИХ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ ДИТИНИ. НЕДАРЕМНО ГОВОРЯТЬ, ЩО ТОЙ, ХТО В ДИТИНСТВІ ДОБРЕ Й ЗАХОПЛЕНО ГРАВСЯ, СТАВИШИ ДОРОСЛИМ, ЗМОЖЕ ТАК ЖЕ ДОБРЕ І ЗАХОПЛЕНО ПРАЦЮВАТИ. ТОМУ НЕ ТРЕБА ДИВИТИСЯ НА ДИТЯЧІ ІГРИ ЗВЕРХНЬО І НЕ ПОТРІБНО ДУМАТИ, ЩО МІЖ ГРОЮ І ПРАЦЕЮ ЛЕЖИТЬ ПРІРВА, ЗВИЧАЙНО, В РОЗУМІННІ РОЗВИВАЮЧОГО ЗНАЧЕННЯ. МИ НЕ ЗАВЖДИ ПОМІЧАЄМО МОМЕНТ, КОЛИ ГРА ПЕРЕТВОРЮЄТЬСЯ В РОБОТУ, А РОБОТА В ГРУ.

ВЕЛИКЕ БЛАГО, ЯКЩО ЛЮДИНА МОЖЕ ТРУДОВІ ОБОВ'ЯЗКИ ПЕРЕТВОРЮВАТИ В ЗАХОПЛЕННЯ. А ПОЧИНАЄТЬСЯ ВСЕ З ДИТИНСТВА. ВАЖЛИВОЮ ОЗНАКОЮ ДИТЯЧОЇ ГРИ Є ГЛИБОКЕ ЗАХОПЛЕННЯ, КОЛИ ДИТИНА ВІДДАЄТЬСЯ ЇЇ ПОВНІСТЮ. БУВАЄ, ЩО, ГРАЮЧИСЬ, ДИТИНА ЗАБУВАЄ ПРО ВСЕ — ПРО ЇЖУ, СОН, ОТОЧУЮЧИХ, РЕАЛЬНЕ ЖИТТЯ. У ТАКІ ХВИЛИНИ ВОНА ЖИВЕ В ІНШОМУ СВІТІ. ДО ТОГО Ж НА ТАКЕ ЗАХОПЛЕННЯ НАКЛАДАЄТЬСЯ ЕМОЦІЙНА НАСОЛОДА, АДЖЕ ГРА ДЛЯ СИНА ЧИ ДОНЬКИ — ДЕЩО ПРИЄМНЕ. ТОМУ НЕ СЛІД ДИВУВАТИСЯ, ЯКЩО ДИТИНА ЗЛИТЬСЯ, НЕРВУЄ, КОЛИ ВИ НЕОБЕРЕЖНО ПОРУШИЛИ ЇЇ ГРУ, ПЕРЕРВАЛИ ТЕ, ЩО В ЇЇ ФАНТАЗІЇ ПОВИННО ПРОДОВЖУВАТИСЬ, ПОЛАМАЛИ СТВОРЕНІ НЕЮ ВИТВОРИ АБО КОНСТРУКЦІЇ ЇЇ УЯВЛЕННЯ. ВІДБУВАЄТЬСЯ ЗІТКНЕННЯ ДВОХ СВІТІВ, ДВОХ РОЗУМІНЬ СЕРЬОЗНОСТІ СПРАВИ. З ТОЧКИ ЗОРУ ДОРОСЛИХ, ДИТИНА «ЛИШЕ» ГРАЄТЬСЯ Й ЗАРАЗ ПОВИННА ВЗЯТИСЯ ДО БІЛЬШ СЕРЬОЗНИХ СПРАВ. А З ТОЧКИ ЗОРУ ДИТИНИ, ВОНА ВИКОНУЄ РОБОТУ, ЯКА ЇЇ ДУЖЕ ПОДОБАЄТЬСЯ, І ПЕРШ НІЖ ЗАЙНЯТИСЯ ІНШИМ, ВОНА ПОВИННА ЇЇ ДОРОБИТИ. ТОМУ НІКОЛИ НЕ ПОТРІБНО ВІДРИВАТИ СИНА ЧИ ДОНЬКУ ВІД ГРИ І ВІДРАЗУ, КРАЩЕ ЗАВЧАСНО ПОПЕРЕДИТИ, ЩО ЧЕРЕЗ ДЕКІЛЬКА ХВИЛИН НЕОБХІДНО ЗРОБИТИ ЩОСЬ ІНШЕ. ДАЙТЕ ЧАС ВНУТРІШНЬО ПІДГОТУВАТИСЯ ДО ЗАКІНЧЕННЯ ГРИ І ДОПОМОЖІТЬ СПОКІЙНО ПЕРЕЙТИ ВІД ОДНОГО ВИДУ ДІЯЛЬНОСТІ ДО ІНШОГО.

ТАКИЙ ПЕРЕХІД БУДЕ ОБ'ЄКТИВНО НЕОБХІДНИМ І КОРИСНИМ, ЯКЩО НОВЕ ПРЕДСТАВИТИ ЯК ЦІКАВУ І ДУЖЕ СЕРЬОЗНУ ГРУ. ЧОГО Ж ДІТИ ВЧАТЬСЯ В ГРІ? ПЕРШ ЗА ВСЕ, У ГРІ ДИТИНА З РАННЬОГО ВІКУ ВІДКРИВАЄ СВІТ, ЗНАЙОМИТЬСЯ З РЕЧАМИ, ЇХ ЯКІСТЮ ТА ПРИЗНА-ЧЕННЯМ. ГРА АКТИВІЗУЄ ДИТИНУ, ТРИМАЄ В ГОТОВНОСТІ ЇЇ НЕРВОВУ СИСТЕМУ, ВИРОБЛЯЄ ІМУНІТЕТ ПРОТИ НЕПРИЄМНОСТЕЙ І ТИСКУ. У ГРІ ТРЕНУЮТЬСЯ РУХЛИВІ ЗДІБНОСТІ, СКЛАДАЮТЬСЯ УМОВИ ДЛЯ РОЗВИТКУ РОЗУМОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ, ДИТИНА ВЧИТЬСЯ ОРІЄНТУВАТИСЯ НА ПЛОЩИНІ Й У ПРОСТОРИ.

ХЛОПЧИК, КИДАЮЧИ КАМІНЬ В РІЧКУ, З ВЕЛИКИМ ЗАДОВОЛЕННЯМ ДИВИТЬСЯ НА КОЛА, ЩО РОЗХОДЯТЬСЯ ПО ВОДІ. ЧОМУ? ВІН БАЧИТЬ У НИХ ДЕЩО НОВЕ, ЩО СТВОРИВ САМ. КОЖНИЙ КРОК ДИТИНИ НЕВІД'ЄМНИЙ ВІД ТВОРЧОСТІ. ХЛОПЧИК, ЯКИЙ ЗУМІВ РОЗДИВИТИСЯ В ДИВОВИЖНИХ КОНТУРАХ ХМАР ВЕЛИЧНІ ЗАМКИ, РОЗКІШНІ САДИ,— ТВОРЕЦЬ. ПОКИ ЩО,

ПРАВДА, ПОВІТРЯНИХ ЗАМКІВ. БУДУЮЧИ ЇХ, ВІН ЗАДОВОЛЬНЯЄ ТВОРЧУ СПРАГУ. ІГРИ ДИТИНИ, В ТОМУ ЧИСЛІ НА СВІЖОМУ ПОВІТРІ,— ЦЕ ТАКОЖ ТВОРЧІСТЬ. ОСЬ ДІТИ БУДУЮТЬ КУРЕНІ, РИЮТЬ ПЕЧЕРУ. ПОДИВІТЬСЯ НА НИХ: ЦЕ МАЛЕНЬКИЙ ТРУДОВИЙ КОЛЕКТИВ, У ЯКОМУ КОЖНИЙ ВНОСИТЬ У ЗАГАЛЬНУ СПРАВУ ВСЕ, НА ЩО ВІН ЗДАТНИЙ. ПІСОК, ДОШКИ, КАМІННЯ — ОСЬ МАТЕРІАЛ ДЛЯ ГРИ-ПРАЦІ. РОЗВИВАЄТЬСЯ ТВОРЧЕ УЯВЛЕННЯ ДИТИНИ.

СЛІД ЗАЗНАЧИТИ, ЩО У ВІДНОСИНАХ ЗІ СВІТОМ ПРИРОДИ РОЗВИВАЄТЬСЯ ЩЕ Й ДОПИТЛИВІСТЬ — ВЛАСТИВІСТЬ ОСОБИСТОСТІ, ЩО ХАРАКТЕРИЗУЄТЬСЯ ЯК ПОТРЕБА ПІЗНАННЯ, ГЛИБОКИЙ ІНТЕРЕС ДО ОТОЧУЮЧОГО СВІТУ І НОВИХ ЗНАНЬ, АКТИВНЕ ПІЗНАВАЛЬНЕ СТАВЛЕННЯ ДО ОКРЕМИХ ФАКТІВ, БАЖАННЯ ПІЗНАТИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ ЯВИЩ ДОВКІЛЛЯ.

ЧАСТО ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДО ПРОГУЛЯНКИ НА СВІЖОМУ ПОВІТРІ, ОСОБЛИВО В ПРОХОЛОДНУ ПОГОДУ, БАТЬКИ СТИКАЮТЬСЯ З НЕБАЖАННЯМ ДИТИНИ ОДЯГАТИ ТЕПЛІ РЕЧІ. НЕ СЛІД ЩОРАЗУ ПОВТОРЮВАТИ, ЩО НА ВУЛИЦІ ХОЛОДНО — СИН ЧИ ДОНЬКА МОЖУТЬ ВИЗНАЧИТИ ЦЕ Й САМІ. ПОТРІБНО ДОМОВИТИСЯ: КОЛИ СТОВПЧИК ТЕРМОМЕТРА ОПУСТИТЬСЯ НИЖЧЕ ВИБРАНОЇ ВІДМІТКИ, ТО ТЕПЛІ РЕЧІ ОДЯГАТИ ОБОВ'ЯЗКОВО. ТЕПЕР ДИТИНА ПОЧУВАТИМЕТЬСЯ УЧАСНИКОМ ВАЖЛИВОГО ЗАХОДУ Й ЗАДОВОЛЕНО РОБИТИМЕ ВСЕ, ЩО ПОТРІБНО. ЛЮДИ НЕ ЛЮБЛЯТЬ, КОЛИ ЇХ ПРИМУШУЮТЬ, АЛЕ УЧАСТЬ І ЗАЦІКАВЛЕНІСТЬ У СПРАВІ ЗМІНЮЮТЬ ЇХНЕ СТАВЛЕННЯ ДО ПРОБЛЕМИ НА ПОЗИТИВНЕ.

А ТЕПЕР ЗВЕРНІМО УВАГУ НА СТАВЛЕННЯ ДИТИНИ ДО ТВАРИН. ПРО ТЕ, ЩО ДИТИНІ КОРИСНО ДБАТИ І ЛЮБИТИ КОГОСЬ БЕЗЗАХИСНОГО, ВСІМ ВІДОМО. АЛЕ ЧАСТО ДІТИ БОЯТЬСЯ ТВАРИН. ДЛЯ БІЛЬШОСТІ ДІТЕЙ ЦЕЙ СТРАХ ІН-СТИНКТИВНИЙ. НАЙЧАСТІШЕ ВІН ВИНΙΚАЄ, ЯКЩО В РАНЬОМУ ВІЦІ ДИТИНУ НАЛЯКАВ СОБАКА ЧИ ЯКАСЬ ІНША ТВАРИНА, АБО ЯКЩО БАТЬКИ ГОВОРИЛИ, ЩО ТВАРИНИ КУСАЮТЬСЯ ЧИ ЗАВДАЮТЬ ІНШОЇ ШКОДИ МАЛЕНЬКИМ ДІТЯМ. ВИРІШИТИ ЦЮ ПРОБЛЕМУ МОЖНА, ПОДАРУВАВШИ ДИТИНІ ЯКУСЬ ТВАРИНУ. ЯКЩО ЦЕ НЕМОЖЛИВО, ТО НЕОБХІДНО ДОЗВОЛИТИ ДИТИНІ ГРАТИСЯ ІЗ СУСІДСЬКИМИ ТВАРИНАМИ.

ЛЮДИ МАЙБУТНЬОГО МАЮТЬ ДБАТИ ПРО ЕКОЛОГІЮ ОТОЧУЮЧОГО СЕРЕДОВИЩА. СЬОГОДНІ МИ ПОВИННІ НАВЧИТИ ДИТИНУ ЛЮБИТИ ПРИРОДУ, ШАНУВАТИ І БЕРЕГТИ ЇЇ. У ЗВ'ЯЗКУ З ЦИМ ВАЖЛИВОГО ЗНАЧЕННЯ НАБУВАЄ НАРОДНИЙ ДОСВІД ОСВОЄННЯ НАВКОЛИШНЬОГО СВІТУ, СПІЛКУВАННЯ З ПРИРОДОЮ. НАШІ ПРЕДКИ ШАНУВАЛИ НАЙМЕНШУ КОМАХУ, БИЛИНКУ, ВМІЛИ ЗВЕРНУТИСЯ НА ІМ'Я ДО ДУХІВ ЗЕМЛІ, ВОДИ, А ЯКЩО БРАЛИ ЩОСЬ У ПРИРОДИ, ТО ЗАВЖДИ ПОВЕРТАЛИ ЇЇ.

ПРИ ОЗНАЙОМЛЕННІ ДІТЕЙ З ПРИРОДОЮ ДОЦІЛЬНО ПРОВОДИТИ ТАКІ ВПРАВИ: ІГРИ ЗВУКАМИ — НАСЛІДУВАННЯ ГОЛОСІВ ПТАХІВ І ТВАРИН; МАЛЮВАННЯ ДЕРЕВ, КВІТІВ, ПТАХІВ З РОЗПОВІДІ, ЩО НАЙБІЛЬШЕ СПОДОБАЛАСЯ ДИТИНІ. ПІД ЧАС ПРОГУЛЯНКИ ДОРЕЧНО ЗНАЙОМИТИ ДІТЕЙ З РОСЛИННИМ СВІТОМ. ЗОКРЕМА, ПРОВОДЯЧИ ІГРИ НА ЗРАЗОК «ПОГОВОРИ З

ДЕРЕВОМ», МОЖНА ПОБУДУВАТИ ДІАЛОГ, У ЯКОМУ З'ЯСУВАТИ, ЩО ДИТИНА ЗНАЄ ПРО ДАНЕ ДЕРЕВО, ДОПОВНИТИ ЇЇ ЗНАННЯ, ПІДКРІПЛЮЮЧИ СКАЗАНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯМИ.

БАГАТИЙ СВІТ ПРИРОДИ СПРИЯЄ РІЗНОБІЧНОМУ РОЗВИТКУ ДИТИНИ.